

Пуцько Б.М.

д.е.н., с.н.с., в.о. проф.

Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Пастернак Б.Р.

депутат,

Львівська обласна рада

Христук Ю.С.

к.с/г.н., доц.,

Спільне підприємство «Товариство з обмеженою відповідальністю «Горгани»

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ЯК СПОНУКАЛЬНОГО ФАКТОРА СИНЕРГІЧНОГО ВІДТВОРЕННЯ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

В статті узагальнено процеси становлення туристичного бізнесу в системі народногосподарського комплексу України та визначено ряд проблемних завдань і організаційну компетенцію щодо забезпечення сталого розвитку сільських територій; створення сприятливого життєвого середовища; становлення і розвитку сільського зеленого туризму. З метою комплексного науково-освітнього супроводу практичного вирішення ряду завдань розвитку сільського зеленого туризму розроблено магістерські кваліфікаційні програми (проект) "магістр з менеджменту сільського зеленого туризму" й "магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК". Акцентується, що перспективи розвитку села і сільських українців лежать у науково-освітній, законодавчій і організаційно-ініціативній площинах.

Ключові слова: сільський зелений туризм, організаційна компетенція, сталий розвиток сільських територій, сприятливе життєве середовище, магістерські кваліфікаційні програми, "магістр з менеджменту сільського зеленого туризму", "магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК".

Постановка проблеми. Туристична діяльність у макроекономічних результатах економіки будь-якої країни, в різних пропорціях (від 10 до 50% ВВП, а то і більше), залежно від стану розвитку економіки, відіграє значну роль у плані синергічного відтворення економіко-екологічного потенціалу. Основними макроекономічними показниками, які дозволяють оцінити ефекти туристичної діяльності є: частка туризму у ВВП країни; чисельність "експортованих" та "імпорттованих" туристів; приріст прямих іноземних інвестицій (приріст сукупного обсягу іноземного капіталу) у туристичну галузь, у т.ч. в розрахунку на одну особу та ін. Дослідження змін відповідних показників у динаміці дозволяє давати характеристику туристичної сфери країни: наскільки є ефективною туристична економіка, наскільки країна є розвинутою у плані надання різноманітних туристичних послуг.

Аналіз останніх досліджень. Головними економіко-правовими регуляторами цієї господарської сфери є Закони України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. №742-IV [1] та «Про туризм» від 15.09.95 р. №324/95-ВР, у редакції Закону України від 18.11.2003 р. №742-IV [2]. Окремими авторами розглядаються деякі аспекти розвитку туристської галузі в Україні (перешкоди та досягнення); ідентифікації екологічного (зеленого) і сільського туризму; оцінки статистичних показників

української туристичної сфери і міжнародного туризму [3-6]. Чіткого уявлення про категорії, про засадничі аспекти макроструктурної розбудови та розвитку цієї сфери, про компетенцію, про ринкові і адміністративні механізми регулювання і впливу немає. Це дозволяє стверджувати, що пріоритетами або базовими елементами розвитку сільського зеленого туризму як спонукального фактора синергічного відтворення економіко-екологічного потенціалу тут виступають: по-перше, узагальнення процесу становлення туристичного бізнесу в системі народногосподарського комплексу України та визначення ряду проблемних завдань і організаційної компетенції щодо забезпечення сталого розвитку сільських територій; створення сприятливого життєвого середовища; становлення і розвитку сільського зеленого туризму; по-друге, його науково-освітнє забезпечення.

Мета статті. По-перше, узагальнити процеси становлення туристичного бізнесу в системі народногосподарського комплексу України та визначити ряд проблемних завдань і організаційну компетенцію щодо забезпечення сталого розвитку сільських територій; створення сприятливого життєвого середовища; становлення і розвитку сільського зеленого туризму. По-друге, з метою комплексного науково-освітнього супроводу практичного вирішення ряду завдань розвитку сільського зеленого туризму розробити магістерські кваліфікаційні програми (проект) "магістр з менеджменту сільського зеленого туризму" та "магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК".

Виклад основного матеріалу. Статтею 1 Закону «Про туризм», визначено, що туристичний продукт - це попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо). Статтею 4 Закону «Про туризм» визначено, що залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідування), їхніх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак, поряд з такими видами туризму, як дитячий, гірський, пригодницький та інші, існує екологічний (зелений) та сільський туризм. Зазначається також, що розвиток тих чи інших видів туризму регулюється законами і що серед основних пріоритетних напрямів державної політики в галузі туризму є розвиток сільського та екологічного (зеленого) туризму. І більше про екологічний (зелений) та сільський туризм в законі немає. Про суть зеленого туризму можна почерпнути інформацію на сайті КМ України: сільський зелений екотуризм – це специфічний вид туризму. Він передбачає не тільки відпочинок у сільському будинку, але і можливість спостерігати рослинний і тваринний світ, ознайомитися з традиціями певного регіону, відчути взаємозв'язок людини з природою. Зелений туризм – це туристська діяльність на території натуральних природних ландшафтів з елементами благоустрою, де існують умови для короткочасного відпочинку (від 5-10 годин до 1-2 днів), збору ягід та грибів, відпочинку на пляжах тощо [7].

З цього випливає, що відмінність між сільським і зеленим туризмом полягає в тому, що зелений туризм не прив'язується до знаходження (проживання) туриста в селі, можна жити в лісі у землянці чи в палатці. Спільними ознаками є можливість надання туристу за його бажанням послуг, які пов'язані з таким проживанням і відпочинком: при зеленому – збір ягід, грибів тощо; при сільському – вивчення побуту, робота на присадибній ділянці тощо. Але у відпочинкових цілях, адже туризм – це в першу чергу відпочинок. При цьому такі послуги можна надавати дорослим, молоді, дітям на території України та за кордоном.

Туристичний бізнес в системі народногосподарського комплексу України має зайняти достойне місце. Будь-які господарські послуги у цій сфері безперечно і об'єктивно стикаються з рінманітністю проблем. Серед головних на сучасному етапі розвитку світових туристичних господарських систем є вирішення кадрового питання; забезпечення екологічного менеджменту; інформаційні послуги; фінансові послуги "на місцях" тощо. Український туристичний бізнес є "юнішим" за саму українську державу, тому коло цих проблем є набагато ширшим і складнішим. Початком становлення і розвитку сільського зеленого туризму в Україні вважаються організаційні заходи на території Закарпатської області, які відбулися у 1995 р. У квітні 1996 р. у Києві відбулася Установча конференція, на якій було засновано "Спільку сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні". У 2011 р. випадає 15-річчя з дня заснування Спільки та 15-річчя розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Започаткування сільського туризму в Україні базується на певній історії та характеризується певними організаційними етапами:

Етап 1. Формування (кінець XIX – середина XX ст.), тобто відпочинок городян в приватних сільських садибах, в основному у знайомих. Це явище неорганізоване та ще не розглядалося як туризм.

Етап 2. Становлення приватних форм (60-ті – 90-ті рр. XX ст.), тобто відпочинок в орендованих туристами кімнатах на гірських курортах або в Криму через відсутність вільних місць у пансіонатах та санаторіях. У більшості випадків така діяльність відбувалася стихійно та нелегально.

Етап 3. Започаткування сучасного періоду та сталий розвиток, який розпочався у 90-х роках XX ст. Він характеризується створенням нормативно-правових, економічних та екологічних передумов для сталого розвитку в туристичних та "нетуристичних" регіонах.

Беззаперечно те, що за 15 "українських років" для розвитку нової господарської сфери туристичних послуг було зроблено ряд кроків. Перші кроки були направлені на вивчення досвіду наших сусідів угорців, які протягом декількох років наполегливо розкривали можливості сільського туризму, роль місцевих органів влади, громадських організацій та сільського населення. Круглі столи, семінари, конференції, зустрічі відбувалися в основному на території Угорщини. І тільки через декілька років такі заходи почали відбуватися на території України. У подальшому, вивчення досвіду інших країн, реалізація проектів на центральному та регіональному рівнях за підтримки міжнародних благодійних фондів сприяли підвищенню ролі місцевих громад та осередків сільського туризму, збільшенню кількості фахівців та тренерів, активізації партнерства громадських організацій та органів виконавчої влади, зростанню попиту на відпочинок у селі та залучення місцевого населення до цієї сфери діяльності.

Розвиток українського сільського туризму в організаційному плані відрізняється від Європейського. На відміну від практики Європейських країн, в Україні розвиток цієї сфери почав здійснюватися "зверху", за ініціативи "Всеукраїнської Спільки сприяння розвитку сільського зеленого туризму та її регіональних відділень і осередків". Через відділення та осередки Спільки йшла методична та організаційна підтримка сільського туризму в регіонах України.

З кожним роком все більше місцевих органів виконавчої влади та самоврядування, громадських організацій долучаються до розвитку сільського туризму, затверджуються заходи та програми. Також слід відмітити особливу роль засобів масової інформації, які популяризують можливості відпочинку в селі, звертають увагу на наявні невикористані ресурси та, особливо, на проблеми, які заважають сталому розвитку. Особливо важливо те, що сільський господар, чи власник особистого селянського або фермерського господарства, чи міський мешканець, який має у

власності або орендує землі та створює відповідні умови туристам – вкладають кошти, уміння та знання у створення "агротуристичного продукту". Вже можна навести багато прикладів "агросадиб", які успішно працюють, переходять на високий рівень надання послуг та мають "свого" клієнта не тільки в Україні, а й за її межами. А з точки зору економіки – це суттєві фінансові та інтелектуальні інвестиції у народногосподарський комплекс України.

Доречно буде зазначити, що занадто затягнулася дискусія стосовно визначення терміну "сільський зелений туризм", "сільський аграрний туризм", "зелений туризм", "екологічний туризм" чи "сільський туризм" та форми діяльності сільського населення, від чого залежать питання легалізації, оподаткування, сертифікації тощо. Відсутність правового визначення термінологічних дефініцій та закріплених законодавчо державних преференцій вже багато років не сприяють сталому розвитку цієї сфери. Проведений аналіз виступів та матеріалів поданих наукових статей свідчить, що для забезпечення сталого розвитку сільських територій та створення сприятливого життєвого середовища необхідно вирішувати ряд завдань [8]. Про це, зокрема, наглядно свідчить витяг з рекомендацій Міжнародної науково-практичної конференції "Розвиток сільських територій: економічний, соціальний і екологічний аспекти" (табл. 1).

Таблиця 1

Перелік пріоритетних завдань і організаційна компетенція забезпечення сталого розвитку сільських територій та створення сприятливого життєвого середовища

№	Назва пріоритетних завдань	Організаційна компетенція
1.	❖ Забезпечення підвищення професійної кваліфікації посадових осіб сільських і селищних рад та удосконалення системи мотивації їх праці, формування нової генерації висококваліфікованих кадрів для самоврядування низової ланки управління.	Університети за спеціальними урядовими програмами і замовленнями.
2.	❖ Формування бази самодостатності сільських громад шляхом відновлення в агропромисловому комплексі галузей традиційної спеціалізації та кооперації.	Кабмін, сільські ради, кооперативні спілки.
3.	❖ Впровадження регуляторної політики, яка сприятиме створенню належних умов для розвитку та ефективної діяльності малого підприємництва у сільській місцевості.	Кабмін, Комітет з підприємництва.
4.	❖ Удосконалення системи управління економічним розвитком сільських територій шляхом оптимізації повноважень сільських громад у цій сфері.	ВРУ, обласні, районні і сільські ради.
5.	❖ Формування ефективної структури зайнятості сільського населення на основі створення робочих місць у несільськогосподарських видах діяльності, зокрема сільському зеленому туризмі, та стимулювання сільського населення до малого підприємництва.	Кабмін, обласні і районні державні адміністрації.
6.	❖ Удосконалення системи заготівлі та реалізації продукції особистими селянськими господарствами.	Кабмін, обласні і районні державні адміністрації, кооперативні спілки.
7.	❖ Розвиток об'єктів соціальної інфраструктури сільських територій за рахунок розширення мережі соціальних послуг, їх якості та доступності для селян відповідно до Європейських стандартів при активній участі державних органів влади та місцевого самоврядування, аграрних товаровиробників, галузевих профспілок, приватних структур, інших ініціативних груп.	Кабмін, обласні і районні державні адміністрації, кооперативні спілки, обласні, районні і сільські ради, підприємці та бізнесструктури.

8.	❖ Удосконалення системи місцевого самоврядування сільських територіальних громад з урахуванням Європейського досвіду шляхом налагодження співпраці між владними структурами, соціальними групами та неурядовими організаціями.	ВРУ, обласні, районні і сільські ради.
9.	❖ Створення екологічно безпечних умов для життєдіяльності сільського населення шляхом поліпшення екологічного та економічного стану сільських територій.	Кабмін, обласні і районні державні адміністрації.

Означені завдання є складовими відтворення економіко-екологічного потенціалу: економічних, екологічних, сировинних та соціальних ресурсів [9, с. 16-27].

Без комплексного науково-освітнього супроводу практичного вирішення даних ряд завдань не матиме. З цією метою нами розроблено магістерські кваліфікаційні програми (проект) "магістр з менеджменту сільського зеленого туризму" та "магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК". Дані програми потребують відповідної процедури погодження, рецензування та прийняття до "Переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України за освітньо-кваліфікаційними рівнями магістра". Тобто, внесення змін до Постанови КМУ від 21.07.2010 р. №787 та у Національний класифікатор України – "Класифікатор професій ДК 003:2010". Вирішувати проблему підготовки магістрів з менеджменту сільського зеленого туризму і економіки та екологічного менеджменту АПК можна було б у рамках, наприклад, кафедри "Економіки довкілля та екологічного менеджменту (ЕДЕМ)", яку пропонується створити. Ідейний натхненник, автор назви кафедри, керівник програм та розробник планів навчальних дисциплін, д.е.н., с.н.с., в.о. проф. Б.М. Пунько. Крім того, на такій кафедрі може вестися підготовка фахівців зі спеціальності "Менеджмент природоохоронної діяльності" за освітньо-кваліфікаційними рівнями 6.030601 – бакалавр, 7.050201 (7.03060103 – 2010 р.) - спеціаліст, 8.050201 (8.03060103 – 2010 р.) – магістр. Шифр галузі – 0306, найменування галузі знань – менеджмент і адміністрування, напрям підготовки – менеджмент, код напряму підготовки – 6.030601. А також підготовка магістрів спеціальності 8.18010017 "Економіка довкілля і природних ресурсів", можуть читатися економічні дисципліни при підготовці магістрів спеціальності 8.070801 "Екологія та охорона навколишнього середовища". У таблицях 2-3 приводиться розроблений план навчальних дисциплін магістерських кваліфікаційних програм "магістр з менеджменту сільського зеленого туризму" й "магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК" (проект).

Таблиця 2

**План навчальних дисциплін магістерської кваліфікаційної програми
"магістр з менеджменту сільського зеленого туризму" (проект)**

Зведені дані плану навчальних дисциплін

№	Семестр	Назва предмету	Навантаження										
			Кредитів ECTS	Усього:	Аудит.роб.	Сам.роб.	Лекції	Практ.	Мод.конт.	ІНДЗ	Іспит	Залік	Курсова
1	9	Організація туристичної логістики	3,0	108	54	54	28	26		+		+	
2	9	Менеджмент міжнародної туристичної діяльності	3,0	108	46	62	30	16	4		+		
3	9	Страховання туристичних послуг	2,0	72	24	48	16	8		+		+	

4	9	Рекреаційно-туристичні комплекси	3,0	108	32	76	16	16	4		+		
5	9	Міжнародні правила регулювання туризму	3,0	108	16	92	8	8		+		+	
6	10	Економіко-екологічне моделювання	2,0	72	28	44	14	14		+		+	
7	10	Методологія адміністрування рішень	3,0	108	16	92	8	8		+		+	
8	10	Регіональний сільський зелений туризм	3,0	108	52	56	32	20	4		+		+
9	10	Розвиток сільських територій	4,5	162	70	92	30	40	4		+		+
10	10	Європейська якість українського сільського туризму	2,0	72	28	44	14	14		+		+	
11	11	Екологічне підприємництво	3,0	108	36	72	20	16	4		+		
12	11	Культура Європи та культурна спадщина України	2,0	72	28	44	14	14		+		+	
13	11	Інноваційний розвиток сільського туризму в Україні	2,0	72	24	48	16	8		+		+	
14	11	Екологічна політика СОТ	3,0	108	36	72	20	16	4		+		
15	11	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств сфери послуг	3,5	126	56	70	28	28	4		+		+

Загальний обсяг годин:

1512

Кількість курсових робіт: 3. Кількість іспитів: 7. Кількість заліків: 8. Передмагістерська практика: семестр 11, 12 тижнів. Державний іспит зі спеціальності: семестр 11. Захист магістерської роботи: семестр 11.

ТИПОВИЙ СУПРОВІД МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

"магістр з менеджменту сільського зеленого туризму"

Магістерська програма "магістр з менеджменту сільського зеленого туризму". Керівник програми та розробник плану навчальних дисциплін – д.е.н., с.н.с., в.о. проф. Пуцько Б.М.

Магістерська програма має освітню спрямованість щодо підготовки магістрів з **менеджменту сільського зеленого туризму** для управлінської діяльності у сферах державного управління і підприємницької діяльності.

Метою виконання магістерської програми з менеджменту сільського зеленого туризму є:

❖ систематизація, закріплення та поглиблення (розвиток) теоретичних і практичних знань за магістерською кваліфікацією, а також їх застосування при вирішенні актуальних інноваційних науково-дослідних завдань сільського зеленого туризму;

❖ розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння сучасним методологічним апаратом і технологіями економічних досліджень при вирішенні науково-прикладних проблем становлення та розвитку сільського зеленого туризму в Україні;

❖ з'ясування рівня засвоєння загальнотеоретичних й спеціальних дисциплін і підготовленості магістра до самостійної управлінської діяльності у сферах державного управління та підприємницької діяльності; а також науково-педагогічної роботи.

В контексті даної магістерської програми пропонується викладати наступні навчальні дисципліни:

Дисципліни циклу професійної підготовки

Нормативні дисципліни:

1. Організація туристичної логістики.
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств сфери послуг.
3. Менеджмент міжнародної туристичної діяльності.
4. Страхування туристичних послуг.
5. Економіко-екологічне моделювання.
6. Методологія адміністрування рішень.
7. Регіональний сільський зелений туризм.
8. Розвиток сільських територій.
9. Екологічне підприємництво.
10. Інноваційний розвиток сільського туризму в Україні.

Дисципліни за вибором студента та навчального закладу:

1. Культура Європи та культурна спадщина України.
2. Екологічна політика ЄОП.
3. Європейська якість українського сільського туризму.
4. Рекреаційно-туристичні комплекси.
5. Міжнародні правила регулювання туризму.

Випускники-магістри можуть працювати управлінцями (менеджерами) у сферах державного управління і підприємницької діяльності, які функціонують у економічному секторі сільського зеленого туризму, або регулюють питання, пов'язані з функціонуванням даного економічного сектору послуг; а також мають можливість залишатися викладачами-стажистами на кафедрі, вступити до аспірантури, бути здобувачами наукових ступенів, працюючи на різних посадах у народному господарстві.

Таблиця 3

**План навчальних дисциплін магістерської кваліфікаційної програми
"магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК" (проект)**

Зведені дані плану навчальних дисциплін

№	Семестр	Назва предмету	Навантаження										
			Кредитів ECTS	Усього:	Аудит.роб.	Сам.роб.	Лекції	Практ.	Мод.конт.	ІНДЗ	Іспит	Залік	Курсова
1	9	Екологічне підприємництво	3,0	108	36	72	18	18	4		+		
2	9	Міжнародний екологічний аграрний менеджмент	3,0	108	46	62	30	16	4		+		+
3	9	Функції підприємств АПК	2,0	72	24	48	16	8		+		+	
4	9	Організація екологічного виробництва в АПК	3,0	108	32	76	16	16	4		+		
5	9	Системи менеджменту підприємств АПК	3,0	108	16	92	8	8		+		+	

6	10	Методолого-дослідницькі моделі в аграрній економіці	2,0	72	28	44	14	14		+		+
7	10	Методологія адміністрування рішень	3,0	108	16	92	8	8		+		+
8	10	Моделювання стратегії аграрної політики	3,0	108	52	56	26	26	4		+	
9	10	Екологічний менеджмент продовольчої безпеки	4,5	162	70	92	30	40	4		+	+
10	10	Екологічна політика СОТ	3,0	108	36	72	18	18	4		+	
11	11	Організація аграрної логістики	3,0	108	54	54	28	26	4		+	
12	11	Внутрішня торговельна політика АПК	2,0	72	28	44	14	14		+		+
13	11	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств АПК	3,5	126	56	70	28	28	4		+	+
14	11	Господарські формування в АПК	2,0	72	24	48	12	12		+		+
15	11	Міжнародні екологічні стандарти на продукцію АПК	2,0	72	28	44	14	14		+		+

Загальний обсяг годин:

1512

Кількість курсових робіт: 3. Кількість іспитів: 8. Кількість заліків: 7. Передмагістерська практика: семестр 11, 10 тижнів. Державний іспит зі спеціальності: семестр 11. Захист магістерської роботи: семестр 11.

ТИПОВИЙ СУПРОВІД МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

"магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК"

Магістерська програма "магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК". Керівник програми та розробник плану навчальних дисциплін –

д.е.н., с.н.с., в.о. проф. Пунько Б.М.

Магістерська програма має освітню спрямованість щодо підготовки магістрів з **економіки та екологічного менеджменту АПК** для управлінської діяльності у різних сферах АПК: аграрна виробнича діяльність, аграрні ринки, переробна галузь, продовольча безпека, торгівля на внутрішніх ринках, зовнішньоекономічна торгівля у рамках СОТ. Тут управлінська діяльність у різних сферах АПК передбачає впровадження прогресивних мотивів та принципів екологічного менеджменту: продовольчої безпеки; міжнародного екологічного аграрного менеджменту; організації екологічного виробництва в АПК і т.д.

Метою виконання магістерської програми з економіки та екологічного менеджменту АПК є:

❖ систематизація, закріплення та поглиблення (розвиток) теоретичних і практичних знань за магістерською кваліфікацією і їх застосування при вирішенні актуальних інноваційних науково-дослідних завдань економіки та екологічного менеджменту АПК;

❖ розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння сучасним методологічним апаратом та технологіями економічних досліджень при вирішенні наукових і прикладних проблем становлення й розвитку економіки та екологічного менеджменту АПК;

❖ з'ясування рівня засвоєння загальнотеоретичних і спеціальних дисциплін та підготовленості магістра до самостійної управлінської діяльності у сферах АПК; а також науково-педагогічної роботи.

В контексті даної магістерської програми пропонується викладати наступні навчальні дисципліни:

Дисципліни циклу професійної підготовки

Нормативні дисципліни:

1. Екологічний менеджмент продовольчої безпеки.
2. Функції підприємств АПК.
3. Екологічне підприємництво.
4. Моделювання стратегії аграрної політики.
5. Організація аграрної логістики.
6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств АПК.
7. Методологія адміністрування рішень.
8. Міжнародний екологічний аграрний менеджмент.
9. Організація екологічного виробництва в АПК.
10. Методолого-дослідницькі моделі в аграрній економіці.

Дисципліни за вибором студента та навчального закладу:

1. Системи менеджменту підприємств АПК.
2. Екологічна політика СОТ.
3. Внутрішня торговельна політика АПК.
4. Господарські формування в АПК.
5. Міжнародні екологічні стандарти на продукцію АПК.

Випускники-магістри можуть працювати управлінцями (менеджерами) у різних сферах АПК (аграрна виробнича діяльність, аграрні ринки, переробна галузь, продовольча безпека, торгівля на внутрішніх ринках, зовнішньоекономічна торгівля у рамках СОТ тощо); а також мають можливість залишатися викладачами-стажистами на кафедрі, вступити до аспірантури, бути здобувачами наукових ступенів, працюючи на різних посадах у народному господарстві.

Якщо розвивати названі вище галузі знань, то неодмінно буде гармонізувати з ними магістерська програма "магістр з менеджменту банківської справи у сільських відділеннях". Поїдуть (уже їдуть) люди на сільський зелений туризм, іноземні інвестори для екологічного виробництва (уже їдуть) у сектор АПК, в них будуть долари США, Євро та інша валюта. Такі відділення можуть бути у селах, де є хоча б 300 будинків. Якщо кожний будинок володітиме річним капіталом, лише, у розмірі 10000 гривень, а вони будуть перераховуватися через банківські відділення (а не через конверти, пошту, через людей-посередників тощо), то ми залучимо $10000 \times 300 = 3000000$ (три мільйони) гривень. Це мінімальна сума, яка буде залучена до відділення, без урахування інших потенційних можливостей. Якщо у районах таких населених пунктів по 25, то ми залучаємо у банк 75 мільйонів гривень у "сільському районі".

Основні узагальнення і висновки. Нами узагальнено процеси становлення туристичного бізнесу в системі народногосподарського комплексу України та визначено ряд проблемних завдань і організаційну компетенцію щодо забезпечення сталого розвитку сільських територій; створення сприятливого життєвого середовища; становлення і розвитку сільського зеленого туризму. Розвиток сільського зеленого туризму є спонукальним фактором, який сприятиме інтенсифікації відтворення економіко-екологічного потенціалу: економічних, екологічних, сировинних та соціальних ресурсів. З метою комплексного науково-освітнього супроводу практичного вирішення ряду завдань розвитку сільського зеленого туризму розроблено магістерські кваліфікаційні програми (проект) "магістр з менеджменту сільського зеленого туризму" та "магістр з економіки та екологічного менеджменту АПК". Об'єктивною є потреба розробки і прийняття Закону України "Про сільський зелений туризм", який би

виокремив адміністративні, економічні та ринкові механізми практичного вирішення ряду завдань розвитку сільського зеленого туризму. Також до цієї перспективи необхідно залучити розробку магістерської програми "магістр з менеджменту банківської справи у сільських відділеннях". Забезпечення підвищення професійної кваліфікації посадових осіб сільських і селищних рад та удосконалення системи мотивації їх праці, формування нової генерації висококваліфікованих кадрів для самоврядування низової ланки управління мав би відбуватися комплексно, за трьома взаємодоповнюючими напрямками: 1) сільський зелений туризм; 2) екологічний менеджмент АПК; 3) сільський менеджмент банківської справи. У більш широкому розумінні пріоритети і перспективи розвитку села й сільських українців лежать у науково-освітній, законодавчій і організаційно-ініціативній площинах.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. №742-IV.
2. Закон України «Про туризм» від 15.09.95 р. № 324/95-ВР, у редакції Закону України від 18.11.2003 р. №742-IV.
3. Єрмаченко В.Є. Розвиток туристської галузі в Україні: перешкоди та досягнення / В.Є. Єрмаченко, Ю.Ю. Іващенко, Ю.Ю. Лола // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету, №20. – Черкаси, червень, 2008.
4. Зима А.Г. Экологический (зеленый) и сельский туризм / А.Г. Зима. // Научный информационный журнал «Бизнес информ», №2 (348), 2008.
5. Зима А.Г. Показатели развития туристической отрасли в Украине / А.Г. Зима, Н.А. Дехтярь // Науковий журнал «Економіка розвитку», ХНЕУ. – Харків, №3 (47), 2008.
6. Зима А.Г. Статистические показатели международного туризма в 2006 году / А.Г. Зима, И.И. Лисицина // Научный информационный журнал «Бизнес информ», №3 (349), 2008.
7. Інтернетресурс: [http:// www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category](http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category).
8. Інтернетресурс: [http:// www.greentour.com.ua](http://www.greentour.com.ua).
9. Пунько Б.М. Економіко-екологічне відтворення: Монографія / Б.М. Пунько [За редакцією академіка НАН України Б.В. Буркинського]. – Львів: Науково-виробнича фірма «Українські технології», друге вид., доп., 2011. – С. 16-27.

ПУНЬКО Б.М., ПАСТЕРНАК Б.Р., ХРИСТУК Ю.С. ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ЗЕЛЕННОГО ТУРИЗМА КАК ПОБУДИТЕЛЬНОГО ФАКТОРА СИНЕРГИЧНОГО ВОСПРОИЗВОДСТВА ЭКОНОМИКО-ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА

В статье обобщены процессы становления туристического бизнеса в системе народнохозяйственного комплекса Украины, определено ряд проблемных заданий и организационную компетенцию относительно обеспечения устойчивого развития сельских территорий; создания благоприятной жизненной среды; становления и развития сельского зеленого туризма. С целью комплексного научно-образовательного сопровождения практического решения ряда заданий развития сельского зеленого туризма разработано магистерские квалификационные программы (проект) "магистр по менеджменту сельского зеленого туризма" и "магистр по экономике и

экологическому менеджменту АПК". Акцентируется, что перспективы развития села и сельских украинцев лежат в научно-образовательной, законодательной и организационно-инициативной плоскостях.

Ключевые слова: сельский зеленый туризм, организационная компетенция, устойчивое развитие сельских территорий, благоприятная жизненная среда, магистерские квалификационные программы, "магистр по менеджменту сельского зеленого туризма", "магистр по экономике и экологическому менеджменту АПК".

PUN'KO B.M., PASTERNAK B.R., KHRYSTUK Y.S. PRIORITIES OF DEVELOPMENT OF RURAL GREEN TOURISM AS AN INCENTIVE FACTOR OF SYNERGISTIC RECREATION OF ECONOMIC-ECOLOGICAL POTENTIAL

In the article, becoming of tourist business is generalized in the system of pertaining to national economy complex of Ukraine and the row of problem tasks and organizational competence is certain in relation to providing of steady development of rural territories; creation of favorable vital environment; becoming and development of rural green tourism. With the aim of complex scientifically-educational accompaniment of practical decision of row of tasks to development of rural green tourism it is worked out master's degree qualifying programs (project) "master's degree from the management of rural green tourism" and master's "degree from an economy and ecological management of AIC". Accented, that the prospects of development of village and rural Ukrainians lie in scientifically-educational, legislative and organizationally-initiative planes.

Keywords: rural green tourism, a organizational competence, steady development of rural territories, favorable vital environment, master's degree qualifying programs, master's "degree from the management of rural green tourism", master's "degree from an economy and ecological management of AIC".